Accountantsverslag 2023

Concept 21 maart 2024, bijgewerkt 3 april 2024

GGD Hart voor Brabant

VERSTEGEN accountants en adviseurs

Solide en waardevol

VERSTEGEN
accountants en adviseurs 50 jaar

Noordendijk 207
Postbus 574
3311 RN Dordrecht

T. (078) 648 15 55

info@verstegenaccountants.nl
www.verstegenaccountants.nl

Aan het algemeen bestuur van
Gemeenschappelijke Regeling GGD Hart voor Brabant
Postbus 3024
5003 DA TILBURG

Dordrecht, 3 april

Ref.: 301/HB/AH

N.B. Het accountantsverslag kunnen wij nog niet definitief uitbrengen vanwege (externe) ontwikkelingen ten aanzien van de rechtmatigheidsverantwoording en vanwege nog te ontvangen informatie door GGD Hart voor Brabant en Verstegen van derden ten aanzien van SiSa.

Geachte directie en bestuur,

Overeenkomstig uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2023 van Gemeenschappelijke Regeling GGD Hart voor Brabant (verder genoemd: GGD Hart voor Brabant) gecontroleerd. In overeenstemming met artikel 213 van de Gemeentewet en Controlestandaard 260 Communicatie met de met governance belaste personen, brengen wij verslag aan u uit over onze bevindingen.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT en het controleprotocol van GGD Hart voor Brabant en normenkader 2023, vastgesteld door het algemeen bestuur op 24 maart 2023. Bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel vastgesteld op € 994.000.

Ter informatie en ter identificatie vermelden wij de belangrijkste bedragen zoals die blijken uit de door ons gecontroleerde jaarrekening 2023 en het bedrag van de door ons gehanteerde materialiteit bij de planning en uitvoering van de jaarrekeningcontrole:

GGD Hart voor Brabant	2023	2022
Jaarrekening		
Balanstotaal	€ 21.793.000	€ 18.405.000
Eigen vermogen	€ 4.024.000	€ 7.376.000
Totaal lasten inclusief reservemutaties	€ 99.420.000	€ 127.156.000
Totaal baten inclusief reservemutaties	€ 99.026.000	€ 127.205.000
Resultaat (na mutaties in de reserves)	€ -394.000	€ 49.000
Materialiteit	€ 994.000	€ 1.271.000

CONCEPT

Ontwikkelingen rechtmatigheid en rechtmatigheidsverantwoording

Vanuit de VNG, het Ministerie van BZK en de Algemene Rekenkamer zijn ontwikkelingen gemeld over de rechtmatigheidsverantwoording, die maken dat de definitieve invoering van de rechtmatigheids-verantwoording in 2023 onzeker is geworden. Als sluitstuk van de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording moesten nog het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) worden aangepast. De Algemene Rekenkamer heeft op 6 februari 2024 laten weten fundamentele bezwaren te hebben op de voorgestelde aanpassingen van het BBV en het BADO. Hiermee is het onzeker geworden of BBV en BADO nog tijdig kunnen worden aangepast voor verslagjaar 2023.

De VNG heeft het Ministerie van BZK en de Algemene Rekenkamer opgeroepen om zo snel mogelijk helderheid te geven en de onzekerheid die nu is ontstaan voor gemeenten en gemeenschappelijke regelingen weg te nemen. In hoofdstuk 4 informeren wij u over de laatste ontwikkelingen en wat dat op dit moment betekent voor de jaarrekening 2023 van GGD Hart voor Brabant, de bestuurlijke behandeling daarvan en wat dit betekent voor de afronding van onze controlewerkzaamheden. Aan accountants en ook aan Verstegen is verzocht om te wachten met het afgeven van de controleverklaring bij de jaarrekening 2023 van gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. Dit standpunt volgen wij. Wij hebben de jaarrekening 2023 gecontroleerd uitgaande van de verwachting dat de rechtmatigheids-verantwoording (alsnog) formeel wordt bekrachtigd en voor verslagjaar 2023 van toepassing wordt verklaard. In dit accountantsverslag gaan wij daarvan eveneens uit. De controle 2023 hebben wij conform de afspraken en kaders met uw organisatie uitgevoerd en hebben wij voor zover mogelijk afgerond.

Het is de verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur van GGD Hart voor Brabant om de jaarrekening op te maken in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de Wet normering topinkomens (WNT) en de daarop berustende bepalingen. Het dagelijks bestuur is tevens verantwoordelijk voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. Het dagelijks bestuur heeft in de jaarrekening 2023 onder hoofdstuk 5.5 de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen en heeft in de paragraaf Bedrijfsvoering in het jaarverslag onder hoofdstuk 2.6 de belangrijkste bevindingen, afwijkingen en verbeterpunten nader toegelicht. Het is onze verantwoordelijkheid een controleverklaring over de getrouwheid van de jaarrekening te verstrekken.

Het dagelijks bestuur is voornemens om deze jaarrekening op 28 maart 2024 vast te stellen en ter goedkeuring van dat besluit voor te leggen aan het algemeen bestuur van 3 juli 2024. Wij hebben onze controle afgerond en wij geven een goedkeurende controleverklaring af voor getrouwheid bij deze jaarrekening, mits de jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld door het dagelijks bestuur en goedgekeurd wordt door het algemeen bestuur.

De concepttekst van onze controleverklaring kunnen wij u gelet op de hiervoor genoemde ontwikkelingen nog niet verstrekken. De definitieve controleverklaring zullen wij afgeven nadat wij de ondertekende jaarrekening hebben ontvangen. Wij zullen vervolgens een ondertekende controleverklaring toevoegen aan de ondertekende jaarrekening. Daarnaast zullen wij een ‘was-getekend’ controleverklaring toevoegen aan de ‘was-getekend’ versie van de jaarrekening.

In het geval dat de door ons gecontroleerde jaarrekening nog wordt gewijzigd, verzoeken wij u om zo snel mogelijk contact met ons op te nemen over de dan ontstane situatie.

Onze bevindingen hebben wij op 15 maart 2024 voorgelegd aan uw organisatie en toegelicht. De bevindingen hebben wij vervolgens op 25 maart 2024 nader toegelicht aan uw portefeuillehouder bedrijfsvoering en controller en op 28 maart 2024 aan uw dagelijks bestuur.

CONCEPT

Wij benadrukken dat dit accountantsverslag uitsluitend is bedoeld om u te informeren over onze controlebevindingen en aanbevelingen. Belanghebbenden kunnen u vragen om een afschrift van onze rapportage(s) voor hun beoordeling van de financiële stand van zaken van GGD Hart voor Brabant en van de risico's in haar bedrijfsvoering. Wij benadrukken dat wij niet aansprakelijk zijn voor eventuele gevolgen van externe verspreiding.

Wij vertrouwen erop u met dit verslag voldoende te hebben geïnformeerd en zijn graag bereid om het nader toe te lichten.

Hoogachtend,

W.P. de Vries RA

CONCEPT

INHOUDSOPGAVE

1. Onze belangrijkste boodschappen aan GGD Hart voor Brabant 6

1.1. Opdrachtbevestiging 6

1.2. Materialiteit, normenkader en (rapporterings)toleranties 6

1.3. Goedkeurende controleverklaring getrouwheid 7

1.4. Rechtmatigheidsverantwoording 7

1.5. Het verloop van onze controlewerkzaamheden 7

2. Vermogen, resultaat en continuïteit 8

2.1. Analyse vermogen, resultaat en resultaatontwikkeling 8

2.2. Financiële positie en continuïteit 8

2.3. Interne beheersing 9

2.4. Weerstandsvermogen 9

3. Jaarverslag 10

4. Algemene controlebevindingen bij de jaarverslaglegging 2023 10

4.1. Rechtmatigheid 10

4.2. Ontwikkelingen Corona en corona-compensatie 14

4.3. WNT-verantwoording 16

4.4. SiSa-verantwoording 17

4.5. IT-beheersing 18

4.6. Verwerking van geconstateerde afwijkingen rechtmatigheid en getrouwheid 19

5. Overige onderwerpen 20

5.1. Naleving van wet- en regelgeving en frauderisicobeheersing 20

5.2. Onafhankelijkheid 21

5.3. Duurzaamheid 21

6. Slot 23

CONCEPT

1. Onze belangrijkste boodschappen aan GGD Hart voor Brabant

1.1. Opdrachtbevestiging

In onze opdrachtbevestiging van 19 september 2023 hebben wij de tussen GGD Hart voor Brabant en Verstegen accountants en adviseurs met elkaar gemaakte afspraken ten aanzien van het controleren van de jaarrekening 2023 bevestigd.

1.2. Materialiteit, normenkader en (rapporterings)toleranties

Bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel vastgesteld op € 994.000. De berekening hebben wij verricht conform het Besluit Accountantscontrole decentrale overheden (BADO), gebaseerd op 1% van de totale werkelijke lasten over 2023 plus de toevoegingen aan de reserves.

Afwijkingen als gevolg van fraude of fouten zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Met ingang van verslagjaar 2023 geeft het dagelijks bestuur een rechtmatigheids-verantwoording, voor het eerst bij de jaarrekening 2023. Voor de controle van de jaarrekening 2023 heeft u in uw normenkader, controleprotocol en in uw verordeningen hierover afspraken gemaakt.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met:
- Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden; en
- het Controleprotocol WNT.

Wij baseren onze controleopdracht op de uitgangspunten die zijn vastgelegd in:
- de Gemeentewet, het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de normen afkomstig van de Commissie Bedrijfsvoering en Auditing Decentrale Overheden (BADO), allen in aangepaste vorm voor de rechtmatigheids-verantwoording;
- de geactualiseerde Notitie Rechtmatigheidsverantwoording 2023, vanwege de rechtmatigheidsverantwoording;
- de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2023;
- Controleprotocol GGD Hart voor Brabant en het Normenkader 2023, vastgesteld door het algemeen bestuur op 24 maart 2023 en uw eigen verordeningen, kaders en afspraken.

CONCEPT

1.3. Goedkeurende controleverklaring getrouwheid

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2023 van GGD Hart voor Brabant afgerond. Wij geven bij de jaarrekening 2023 een goedkeurende controleverklaring af voor getrouwheid. Dit onder het voorbehoud dat deze jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld door het dagelijks bestuur en ongewijzigd wordt goedgekeurd door het algemeen bestuur. De accountantscontrole over verslagjaar 2023 leidt hiermee indirect tot een oordeel over de rechtmatigheid van alle baten, lasten en balansmutaties, via een getrouwheidsoordeel over de rechtmatigheidsverantwoording.

1.4. Rechtmatigheidsverantwoording

Op pagina 92 van de jaarrekening 2023 is de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur opgenomen. Het dagelijks bestuur heeft conform het door het algemeen bestuur vastgestelde controleprotocol 3% van de lasten als verantwoordingsgrens gehanteerd. Uit de rechtmatigheidsverantwoording blijkt dat er geen rechtmatigheids-fouten en onduidelijkheden zijn boven deze verantwoordingsgrens.

In de paragraaf bedrijfsvoering is een nadere toelichting opgenomen ten aanzien van de rechtmatigheid en zijn fouten en/of onduidelijkheden boven de door het algemeen bestuur vastgestelde rapportagegrens toegelicht.

In paragraaf 4.1.6 hebben wij onze bevindingen bij de rechtmatigheidsverantwoording nader uitgewerkt. Op grond van onze controle zijn wij van oordeel dat de rechtmatigheidsverantwoording een getrouw beeld geeft.

1.5. Het verloop van onze controlewerkzaamheden

Wij hebben onze controlewerkzaamheden uitgevoerd overeenkomstig de tussen de GGD Hart voor Brabant en Verstegen opgestelde opdrachtbevestiging. Ter ondersteuning daarvan zijn vooraf risicoanalyses opgesteld, werkafspraken gemaakt en tussentijdse controlewerkzaamheden uitgevoerd. Met betrekking tot het controleproces constateren wij het volgende:

- De concept-jaarrekening was bij aanvang van onze jaarrekeningcontrole op 5 februari jl. grotendeels gereed. De rechtmatigheidsverantwoording en de toelichting rechtmatigheid in de paragraaf Bedrijfsvoering zijn nieuw voor boekjaar 2023 en is nieuw in de jaarrekening 2023. De rechtmatigheidsverantwoording is later in het controleproces aangevuld aan de jaarrekening. GGD Hart voor Brabant en Verstegen hebben onderling intensief samengewerkt met als resultaat dat de rechtmatigheidscontrole kon worden uitgevoerd en de rechtmatigheidsverantwoording voldoet aan de daaraan gestelde eisen.
- De samenwerking tussen uw organisatie en Verstegen is wederom goed, prettig en constructief verlopen.

CONCEPT

- De dossiervorming als basis voor onze controle was, behoudens SiSa en de rechtmatigheidsverantwoording, goed op het moment van start van onze controle. Vragen en opmerkingen zijn op een aantal specifieke onderwerpen na, goed en tijdig beantwoord. Het onderwerp rechtmatigheid en specifiek de rechtmatigheids-verantwoording heeft een groot beslag op uw en onze capaciteit gelegd. Dit valt buiten de invloedsfeer van GGD Hart voor Brabant.
- De wederzijdse afspraken over planning en afronding en uw en onze extra inspanningen hebben ertoe geleid dat de controle binnen de bestuurlijke planning kon worden afgerond. Behoudens onduidelijkheid over rechtmatigheids-verantwoording, buiten de invloedsfeer van GGD Hart voor Brabant.
- Onze controlewerkzaamheden zijn intensiever geweest en hebben ook meer tijd gekost dan vooraf overeengekomen. Dit komt met name door de aanvullende werkzaamheden als gevolg van Covid-19.

Wij zijn, rekening houdend met het vorenstaande, van mening dat onze gerealiseerde tijdsbesteding en de door ons gerealiseerde controlewerkzaamheden voldoende zijn voor een kwalitatief toereikende uitvoering van onze controlewerkzaamheden, overeenkomstig de voor ons geldende controle- en overige standaarden (COS).

2. Vermogen, resultaat en continuïteit

2.1. Analyse vermogen, resultaat en resultaatontwikkeling

Het Besluit Begroting en Verantwoording (hierna: BBV) is voor GGD Hart voor Brabant het geldende verslaggevingsstelsel. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen resultaat-bepaling en resultaatbestemming. Het is niet toegestaan baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen te muteren. Mutaties in het eigen vermogen vinden plaats op basis van besluitvorming door het algemeen bestuur.

De jaarrekening 2023 van GGD Hart voor Brabant is opgesteld in overeenstemming met het van toepassing zijnde model. Bij de jaarrekening 2023 is een SiSa-bijlage gevoegd voor de SiSa-regelingen. In paragraaf 4.4.1 in dit verslag gaan wij hier nader op in.

De door ons gecontroleerde jaarrekening geeft een eigen vermogen aan per 31 december 2023 van € 4.024.000 (2022: € 7.376.000) en een negatief resultaat over 2023 van € 394.000 na mutaties in de reserves (voordelig resultaat 2022: € 49.000 na mutaties in de reserves).

De analyse van het resultaat 2023 ten opzichte van de begroting 2023 is toereikend toegelicht in hoofdstuk 5 van de jaarrekening.

2.2. Financiële positie en continuïteit

Uitgangspunt bij de begroting van GGD Hart voor Brabant is dat de begroting ten minste sluitend is. In de (gewijzigde) begroting 2023 is nihil een resultaat opgenomen. De omvang van het eigen vermogen is in 2023 afgenomen met een bedrag van € 3,4 mln.

CONCEPT

De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. Het bestuur van GGD Hart voor Brabant bevestigt dat er geen twijfel bestaat ten aanzien van de financiële omvang van het vermogen van GGD Hart voor Brabant om de continuïteit te waarborgen. Wij hebben de continuïteitsveronderstelling als basis voor de jaarrekening 2023 beoordeeld en wij kunnen ons verenigen met de toepassing van de continuïteits-veronderstelling in de jaarrekening.

2.3. Interne beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij een interim-controle uitgevoerd. Onze bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot de interne beheersings-maatregelen hebben wij gerapporteerd in onze managementletter 2023 van 17 november 2023. Wij verwijzen naar deze managementletter. Onze managementletter hebben wij nader toegelicht.

Vanuit onze controleopdracht hebben wij de kwaliteit beoordeeld van de interne beheersingsmaatregelen die een directe relatie hebben met de externe verslaglegging en jaarrekening van GGD Hart voor Brabant. Als een interne beheersingsmaatregel de basis vormt voor onze verdere controlewerkzaamheden, dan toetsen wij ook de werking ervan gedurende het jaar.

Wij vinden dat er binnen GGD Hart voor Brabant – rekening houdend met de aard en omvang van de (administratieve) organisatie – geen sprake is van ernstige tekort-komingen in de voor de jaarrekeningcontrole relevante interne beheersingsmaatregelen. Enkele van onze bevindingen en aanbevelingen behoeven aandacht.

2.4. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen van GGD Hart voor Brabant heeft de aandacht van management en bestuur. Risicomanagement vindt onder andere plaats in de vorm van een risicotabel, waarin de risico’s in beeld worden gebracht en periodiek worden gemonitord. In de jaarstukken 2023 is een uitgebreide risicotabel opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Wij hebben vernomen dat de uitgebreide matrix periodiek wordt afgestemd met het bestuur om grip te houden op de (ontwikkeling van de) risico’s.

Op basis van uw huidige inzichten blijkt dat een onderbouwde kans bestaat dat een bedrag van circa € 1,5 miljoen (2022 € 1,4 miljoen) noodzakelijk is om aan de zo reëel mogelijk ingeschatte financiële risico's weerstand te bieden. De belangrijkste risico’s betreffen fluctuaties van de omzet van plustaken, ziekteverzuim van personeel en verloop van medewerkers. Voor deze risico’s is per balansdatum een weerstandsvermogen beschikbaar van € 4,2 miljoen (2022: € 7,3 miljoen).

Gezien het risicoprofiel van GGD Hart voor Brabant adviseren wij u de ontwikkeling van de risico’s en de ontwikkeling van de reserves die aangewezen zijn als dekking van de risico’s tussentijds en nauwlettend te blijven volgen.

CONCEPT

3. Jaarverslag

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken 2023 andere informatie, die bestaat uit:

- Programma Publieke Gezondheid (hoofdstuk 1);
- de GGD als organisatie (hoofdstuk 2);
- paragrafen;
- bijlagen (achter de jaarrekening).

Wij hebben de overige informatie gelezen en vastgesteld dat de daarin opgenomen informatie niet strijdig is met de jaarrekening of onze controlebevindingen. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten uit het BBV en de Nederlandse Standaard 720 Nadere Voorschriften Controlestandaarden en de verantwoordelijkheden van de accountant met betrekking tot andere informatie. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het jaarverslag en andere informatie mag geen ander beeld oproepen bij de lezer dan de jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag 2023 van GGD Hart voor Brabant de vereiste informatie in voldoende mate weergeeft en niet strijdig is met de jaarrekening of onze controlebevindingen.

4. Algemene controlebevindingen bij de jaarverslaglegging 2023

4.1. Rechtmatigheid

4.1.1. Inleiding

In eerdere managementletters en accountantsverslagen hebben wij u geïnformeerd over de rechtmatigheidsverantwoording. GGD Hart voor Brabant heeft actief geacteerd op de komst van de rechtmatigheidsverantwoording. Wij verwijzen naar onze (tussentijdse) bevindingen en de aanbevelingen en aandachtspunten die wij hebben gerapporteerd.

GGD Hart voor Brabant heeft in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur opgenomen. De rechtmatigheidsafwijkingen (rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden) boven de overeengekomen verantwoordingsgrens worden in de rechtmatigheidsverantwoording benoemd. In de paragraaf Bedrijfsvoering in het jaarverslag heeft het dagelijks bestuur een nadere toelichting gegeven over de onderwerpen die de rechtmatigheid raken en op welke wijze de interne beheersing en verbeteracties zijn vormgegeven.

CONCEPT

4.1.2. Ontwikkelingen rechtmatigheidsverantwoording

Invoeringsdatum rechtmatigheidsverantwoording verslagjaar 2023

Op 27 september 2022 is de Wet versterking decentrale rekenkamers aangenomen door de Eerste Kamer. In deze wet is geregeld dat de rechtmatigheidsverantwoording, opgesteld door het dagelijks bestuur van GGD Hart voor Brabant, onderdeel wordt van de jaarrekening. Hiermee is het dagelijks bestuur zelf verantwoordelijk voor afleggen van verantwoording over de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur en de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit zou betekenen dat de accountant met ingang van de jaarrekening 2023 alleen een controleverklaring met een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening (inclusief rechtmatigheids-verantwoording) als geheel afgeeft. Tot en met 2022 was dat een controleverklaring met een oordeel over zowel getrouwheid als rechtmatigheid. Wij hebben uw organisatie en het bestuur hierover eerder geïnformeerd.

Aanpassing Gemeentewet, geen aanpassing verslaggeving- en accountantsnormen

Inmiddels is de Gemeentewet aangepast aan de nieuwe rechtmatigheidsverantwoording. De verwachting was dat in het voorjaar van 2024 de wijzigingen in de normen voor de accountantscontrole (het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de normen afkomstig van de Commissie Bedrijfsvoering en Auditing Decentrale Overheden (BADO)) in het Staatsblad gepubliceerd zouden worden. Zeer recent is, tegen de verwachtingen in, gepubliceerd dat de Algemene Rekenkamer (AR) fundamentele bezwaren heeft tegen de voorgestelde wijzigingen in het BBV en in het BADO. De (beoogde) wijzigingen zijn derhalve niet definitief en hiermee zijn de verslaggevings- en accountantsnormen BBV en BADO formeel ongewijzigd. Overleg tussen het Ministerie van BZK en de Algemene Rekenkamer moet uitwijzen of de AR alsnog met de wijzigingen in de verantwoordings- en accountantsnormen kan instemmen. Afhankelijk hiervan kan de rechtmatigheidsverantwoording wel of niet van toepassing worden verklaard met ingang van verslagjaar 2023. Op dit moment is de uitkomst hiervan onzeker.

Wel een oordeel over rechtmatigheid

Gemeenschappelijke regelingen en gemeenten worden op dit moment opgeroepen om de rechtmatigheidsverantwoording wel op te nemen in de jaarrekening. Dit conform besluitvorming door de Eerste Kamer op 27 september 2022 en de door u inmiddels aangepaste en vastgestelde (interne) verordeningen en afspraken die hierover door vertegenwoordigende organen met het algemeen bestuur gemaakt zijn. De accountantscontrole over verslagjaar 2023 leidt uiteraard wel tot een oordeel over de rechtmatigheid van alle baten, lasten en balansmutaties, maar de vorm van het accountantsoordeel is nog afhankelijk van de uitkomsten van het overleg tussen het Ministerie van BZK en de Algemene Rekenkamer. Het accountantsoordeel zal daardoor of “indirect” zijn via een getrouwheidsoordeel over de rechtmatigheidsverantwoording (de beoogde nieuwe situatie met ingang van 2023) of “direct” zijn via een rechtmatigheids-oordeel, zoals dat over de verslagjaren tot en met 2022 is gerapporteerd door de accountant.

CONCEPT

Helderheid gevraagd

De VNG heeft het Ministerie van BZK en de AR opgeroepen om zo snel mogelijk helderheid te geven. Omdat de verslaggevings- en accountantsnormen niet zijn aangepast en accountants hiermee geen formele grondslag hebben voor het kunnen afgeven van de controleverklaring 2023, is aan accountants en ook aan Verstegen verzocht om te wachten met het afgeven van de controleverklaring bij de jaarrekening 2023 van gemeenten en gemeenschappelijke regelingen en dus ook bij GGD Hart voor Brabant. Dit standpunt volgen wij. Wij hebben de jaarrekening 2023 gecontroleerd uitgaande van de verwachting dat de rechtmatigheidsverantwoording (alsnog) formeel wordt bekrachtigd en voor verslagjaar 2023 van toepassing zal zijn.

4.1.3. Begrotingsonrechtmatigheid

Onderdeel van de rechtmatigheidscontrole en de rechtmatigheidsverantwoording is begrotingsrechtmatigheid. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid beoordeelt GGD Hart voor Brabant de begrotingsafwijkingen per programma voor zowel, lasten, baten als investeringskredieten.

In totaal heeft GGD Hart voor Brabant volgens de gewijzigde begroting 2023 € 95,7 miljoen aan lasten begroot (primitieve begroting 2023 € 70,3 miljoen) tegenover € 95,9 miljoen aan werkelijke lasten (2022: € 126,8 miljoen). Aan baten heeft GGD Hart voor Brabant over 2023 een bedrag geraamd van € 92,7 miljoen volgens de gewijzigde begroting (primitieve begroting € 69,6 miljoen), tegenover gerealiseerde baten van € 92,6 miljoen (2022: € 126,4 miljoen). Dit betekent een onderrealisatie in 2023 van de lasten en baten. GGD Hart voor Brabant kent één programma.

	Programma
Lasten	€
Werkelijk 2023	95.905
Begroot (na wijziging) 2023	95.698
Afwijking begroting 2023	207
Baten	
Werkelijk 2023	92.553
Begroot (na wijziging) 2023	92.661
Afwijking begroting 2023	-108

Zeer recentelijk is door de commissie BBV in de gewijzigde Kadernota Rechtmatigheid van november 2023 een nadere duiding gegeven aan het begrip Begrotingsonrechtmatigheid:

1. Er is hiervan sprake als het dagelijks bestuur bij de realisatie van doelen en het realiseren van activiteiten de door het algemeen bestuur vastgestelde budgetten voor wat betreft de lasten of investeringsbudgetten overschrijdt.
2. Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves die niet door het algemeen bestuur zijn vastgesteld voor het einde van het boekjaar.
3. Bij onderschrijdingen van lasten of investeringskredieten en ook bij lagere/hogere baten dan begroot de begroting niet tijdig met begrotingswijzigingen is aangepast.

CONCEPT

Het derde onderdeel is een uitbreiding van het begrip begrotingsonrechtmatigheid. Hoe niet tijdig wordt geïnterpreteerd, wordt bepaald door de 'spelregels' tussen het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur. De spelregels met betrekking tot het informeren en vaststellen van begrotingswijzigingen bij onderschrijdingen van lasten en investeringsbudgetten (kredieten) en bij lagere/hogere baten ten opzichte van de begroting zijn veelal in de financiële verordening art. 212 Gemeentewet opgenomen.

GGD Hart voor Brabant heeft in de vernieuwde financiële verordening ex. artikel 212 Gemeentewet afspraken opgenomen over wat in dit opzicht tijdig is. In artikel 6 is opgenomen dat er sprake is van één bestuursrapportage per boekjaar. Eventuele over- en onderschrijdingen die nadien bekend worden, worden hiermee gemeld in de jaarrekening. Het melden van de resterende over- en onderschrijdingen middels de jaarrekening is daarmee in lijn met uw financiële verordening. Hiermee worden onderschrijdingen van de lasten of investeringsbudgetten en lagere of hogere baten dan begroot voor de begrotingsrechtmatigheid niet als onrechtmatig beschouwd indien deze afwijkingen door het dagelijks bestuur bij de jaarstukken worden gemeld en toegelicht aan het algemeen bestuur.

Voor de toelichting op de begrotingsafwijkingen verwijzen wij naar uw inhoudelijke analyse in de jaarrekening in hoofdstuk 5. GGD Hart voor Brabant de afwijkingen gewogen en bepaald welke afwijkingen rechtmatig zijn, onrechtmatig zijn en welke onrechtmatigheden volgens het beleid van het algemeen bestuur acceptabel worden verklaard. De conclusie is dat er geen begrotingsonrechtmatigheden zijn vastgesteld bij de GGD Hart voor Brabant die hoger zijn dan de verantwoordingsgrens.

4.1.4. (Europese) aanbesteding

Onderdeel van het vastgestelde normenkader van GGD Hart voor Brabant zijn regels en voorschriften ten aanzien van Europese aanbestedingsregels. GGD Hart voor Brabant controleert of juiste naleving van deze Europese (EU) aanbestedingsregels heeft plaatsgevonden. Deze controle is een belangrijk onderdeel van de rechtmatigheids-controle en van de rechtmatigheidsverantwoording.

GGD Hart voor Brabant ziet voorafgaand aan aanbestedingen strak toe dat bij het aangaan van nieuwe opdrachten dat de regels ten aanzien van EU-aanbesteding strikt worden nageleefd. Tijdens onze controle en de gesprekken met uw organisatie hierover hebben wij vastgesteld dat dit bewustzijn aanwezig is en dat wij deze aandacht terugzien in uw organisatie op meerdere momenten in het jaar. Zowel uit de verbijzonderde interne controle als uit onze externe controle zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

4.1.5. Rechtmatigheidsafwijkingen 2023

In de rechtmatigheidsverantwoording 2023 in de jaarrekening heeft u de rechtmatigheidsafwijkingen opgenomen en de afwijkingen die daarvoor in aanmerking komen nader toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering. De afwijkingen hebben wij opgenomen in de bijlage bij dit accountantsverslag.

CONCEPT

Hieronder hebben wij het kader van het algemeen bestuur voor de rechtmatigheids-controle opgenomen waaraan GGD Hart voor Brabant moet voldoen. Het kader is uitgebreid met de normen waaraan de accountant moet voldoen.

Onderwerp	Percentage	Bedrag
Lasten 2023 Realisatie volgens jaarrekening 2023		€ 95.905.000
Toevoegingen aan de reserves 2023 Realisatie volgens jaarrekening 2023		€ 3.515.000
Basis voor berekening verantwoordinggrens GGD Hart voor Brabant		€ 99.420.000
Materialiteit BADO voor fouten	1%	€ 994.200
Materialiteit BADO voor onduidelijkheden	3%	€ 2.982.000
Verantwoordingsgrens (regulier) voor de financiële rechtmatigheidstoetsing, vastgesteld door het Algemeen Bestuur	3%	€2.982.000
Rapporteringsgrens voor toelichting fouten en onduidelijkheden in rechtmatigheidsverantwoording GGD Hart voor Brabant		€ 100.000
Rapporteringsgrens voor toelichting fouten en onduidelijkheden in accountantsverslag		€ 125.000

	Fout	Onduidelijk	Onrechtmatig	Acceptabel
Programma Publieke gezondheid: Overschrijding begroting	-	-	207.000	207.000

Wij hebben vastgesteld dat de rechtmatigheidsverantwoording getrouw is.

4.2. Ontwikkelingen Corona en corona-compensatie

4.2.1. Financiering 2023 COVID-19 en HPV

Het afgelopen jaar heeft de COVID-19 crisis nog een grote impact gehad op de GGD Hart voor Brabant. Gelukkig lijkt de crisis inmiddels het hoofd geboden te zijn en komt de organisatie weer in rustiger vaarwater voor wat betreft de COVID-19 crisis, waarbij de covid-organisatie kan worden afgebouwd.

Het Rijk compenseert de GGD'en voor de extra corona-gerelateerde lasten. De financiering vanuit het Rijk ziet er in 2023 op hoofdlijnen als volgt uit:

- Afrekening COVID-19 meerkosten eerste half jaar, inclusief doorlopende verplichtingen;
- Regeling specifieke uitkering COVID-19-vaccinatie – basiscapaciteit (tweede halfjaar 2023);
- Regeling specifieke uitkering COVID-19-vaccinatie – vaccinatiecampagne.

CONCEPT

In de praktijk betekent dit dat over het eerste half jaar van 2023 wordt afgerekend middels de verantwoordingsmethodiek zoals ook gold voor boekjaar 2022, namelijk met een aparte verantwoording die moet worden voorzien van een accountantsverklaring. De deadline voor het indienen van deze verantwoording is 1 september 2024. Voor het tweede half jaar van 2023 zijn de lasten verantwoord in de SiSa-verantwoording, als onderdeel van de jaarrekening 2023.

Het is goed om te noemen dat de afrekening over 2022 in december 2023 definitief is vastgesteld door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. De vaststelling is gelijk aan het bedrag van de ingediende financiële verantwoording meerkosten 2022.

Inhaalcampagne HPV

In 2023 heeft er tevens een vaccinatiecampagne voor HPV plaatsgevonden voor de doelgroep 19 tot en met 26 jaar. Voor het uitvoeren van deze campagne heeft de GGD, in lijn met de opdracht vanuit het Rijk, de COVID-organisatie ingezet. De kosten die voortkomen uit de HPV-campagne worden gefinancierd door de koepelorganisatie GGD GHOR Nederland. De lasten vanuit de COVID-organisatie die toegerekend kunnen worden aan de HPV-campagne zijn daarom gedeclareerd bij de GGD GHOR Nederland. De GGD Hart voor Brabant heeft ervoor gekozen om op basis van de urenregistratie te bepalen of de kosten gedeclareerd moeten worden bij het Rijk of bij de GGD GHOR Nederland.

Financieel overzicht

Hiermee is voor boekjaar 2023 de bijzondere situatie ontstaan dat de COVID-19 organisatie van GGD Hart van Brabant wordt gefinancierd door vier verschillende financieringsstromen. GGD Hart voor Brabant heeft de richtlijnen voor corona-compensatie één-op-één in acht genomen en zo goed mogelijk geïnterpreteerd. GGD Hart voor Brabant heeft analyses gemaakt en verbijzonderde interne controles uitgevoerd met als doel vast te stellen dat de in 2023 gemaakte kosten bij de juiste partij en volgens de juiste afspraken worden gedeclareerd.

De totaal verantwoorde meerkosten voor GGD Hart voor Brabant bedragen onderverdeeld naar de vier financieringsstromen over 2023:

1. COVID-19 eerste half jaar / € 8.699.214 (Ministerie van VWS)
2. SPUK (SiSa) - Basiscapaciteit / € 4.181.720 (Ministerie van VWS)
3. SPUK (SiSa) - Vaccinatiecampagne / € 2.296.541 (Ministerie van VWS)
4. HPV-campagne / € 1.165.197 (GGD GHOR Nederland)

<u>Totaal</u>

De Coronalasten over 2023 registreert GGD Hart voor Brabant separaat in haar administratie. De juistheid en rechtmatigheid van de verantwoorde meerkosten hebben wij gecontroleerd door middel van het gebruik van steekproeven.

De Coronalasten over 2023 dienen nog definitief vastgesteld te worden. U heeft dit toereikend toegelicht in de jaarrekening.

CONCEPT

4.2.2. Financiële verantwoording COVID-19 2023

De GGD'en in Nederland hebben van het Ministerie van VWS wederom een verzoek ontvangen om, aanvullend op de controleverklaring bij de jaarrekening 2023, een aparte financiële verantwoording meerkosten COVID-19 over 2023 in te dienen. GGD'en is gevraagd om de financiële verantwoording te laten controleren door een accountant en deze van een controleverklaring te voorzien.

De totale meerkosten COVID-19 die GGD Hart voor Brabant over 2023 heeft gemaakt zijn opgenomen en verantwoord in de jaarrekening 2023. Tijdens de controle van de jaarrekening 2023 hebben wij de meerkosten COVID-19 gecontroleerd met de hierbij horende materialiteit van de jaarrekening, zoals voorgeschreven vanuit het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO). Deze materialiteit bedroeg € 994.000. De meerkosten COVID-19 eerste half jaar in de jaarrekening 2023 van GGD Hart voor Brabant bedragen afgerond € 8,7 miljoen over 2023.

Omdat GGD Hart voor Brabant en Verstegen gebruik maken van steekproeven om de meerkosten te controleren, betekent deze (veel) lagere materialiteit dat een groot aantal steekproefposten aanvullend door GGD Hart voor Brabant voorbereid moesten worden en vervolgens door ons gecontroleerd moesten worden.

Deze aanvullende opgave van het ministerie legt net als vorig jaar veel beslag op de capaciteit van GGD Hart voor Brabant en van Verstegen. Ons is gevraagd om deze controlewerkzaamheden vooruitlopend op de deadline van 1 september a.s. uit te voeren, omdat de COVID-19 organisatie grotendeels is afgeschaald. GGD Hart voor Brabant en Verstegen spannen zich gezamenlijk maximaal hiervoor in. De aanlevering van de benodigde stukken vanuit de GGD Hart voor Brabant aan Verstegen is echter later op gang gekomen dan gepland en afgesproken.

Wij hebben deze werkzaamheden nog niet afgerond en zullen nadere afspraken maken met uw organisatie over het moment van afronden. Mogelijk leidt onze controle tot een andere dan goedkeurende controleverklaring bij de financiële verantwoording 2023. Vooralsnog zijn daar geen aanwijzingen voor.

4.3. WNT-verantwoording

4.3.1. Controlebevindingen en aanbevelingen

Wij hebben de in de jaarrekening opgenomen WNT-verantwoording 2023 gecontroleerd overeenkomstig de door de minister vastgestelde Regeling controleprotocol WNT 2023. Daarbij zijn door ons geen afwijkingen geconstateerd.

4.3.2. Beperkingen in de reikwijdte van onze controlewerkzaamheden

Het doel van het controleprotocol WNT is om vast te stellen of de bezoldiging van de raad van bestuur en van de raad van toezicht overeenkomt met de bepalingen van de WNT en juist is gepresenteerd in de WNT-verantwoording.

Wij kunnen op grond van de uitvoering van het WNT-protocol niet uitsluiten dat de uitbetaalde bezoldiging niet volledig overeenkomt met de daarover gemaakte afspraken tussen de raad van toezicht en de raad van bestuur. Bijvoorbeeld omdat wij geen weet hebben van een separaat gemaakte bezoldigingsafspraak. Het kan daardoor voorkomen dat de WNT correct is toegepast, terwijl de bezoldiging afwijkt van gemaakte afspraken.

CONCEPT

Als de in de WNT-verantwoording verantwoorde bezoldiging niet overeenkomt met uw beeld van de gemaakte afspraken of met uw eigen administratie, verzoeken wij u ons zo snel mogelijk daarover te informeren. Wij kunnen dan op grond van uw informatie onze controlebevindingen evalueren.

4.4. SiSa-verantwoording

Bij de jaarrekening 2023 voegt GGD Hart voor Brabant als bijlage de SiSa-verantwoording toe. GGD Hart voor Brabant heeft de rechtmatige totstandkoming van de SiSa-bijlage getoetst.

Voor deze specifieke uitkeringen is in de wet bepaald dat de accountant in de controleverklaring opneemt of de baten en lasten (alsmede de balansmutaties) met betrekking tot specifieke uitkeringen rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit betekent dat naast het getrouwheidsoordeel bij de jaarrekening als geheel, expliciet nog een oordeel van de accountant wordt gevraagd bij de rechtmatigheid van de specifieke uitkeringen in de SiSa-bijlage. In de controle van de specifieke uitkering (SiSa) is met de komst van de rechtmatigheidsverantwoording hierin niets veranderd. Dat betekent dat wij ook in ons accountantsverslag 2023 rapporteren over de SiSa-regelingen en een tabel met bevindingen opnemen per SiSa-regeling.

4.4.1. SiSa-bijlage

Het is de taak van de accountant om als onderdeel van de controle van de jaarrekening vast te stellen dat GGD Hart voor Brabant de SiSa-bijlage correct en volledig heeft ingevuld en aan de voorwaarden heeft voldaan.

Wij hebben tijdens onze controle de SiSa-bijlage gecontroleerd, die door GGD Hart voor Brabant is opgemaakt, op basis van de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2023 van 12 januari 2024. Wij benadrukken dat u als gemeenschappelijke regeling zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage.

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO), artikel 5, lid 4, rapporteren wij in ons accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2023 in het kader van SiSa worden verantwoord.

Het is volgens de nota verwachtingen accountantscontrole voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeenschappelijke regeling samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsdocumenten elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

CONCEPT

NB 3 april 2024: Controle nog onderhanden in verband met nog te ontvangen aanlevering van regionale GGD en haar accountant. Onderstaande tabel zal aangepast worden na ontvangst /afronding. Eventuele fouten of onzekerheden hebben betrekking op rechtmatigheid.

GGD Hart voor Brabant Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2023	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting Fout of onzekerheid
H3	Seksualiteits-coördinatie- en hulpverlening + aanvullende curatieve SOA bestrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
H5	Regeling specifieke uitkering PrEP	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
H29	Regeling specifieke uitkering versterking GGD'en	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
H29B	Regeling specifieke uitkering versterking GGD'en (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
H33	Regeling specifieke uitkering COVID-19-vaccinatie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Strekking controleverklaring bij de jaarrekening 2023 t.a.v. getrouwheid: goedkeurend.

4.5. IT-beheersing

Vanuit onze controle van de jaarrekening zijn geen aanwijsbare risico's geconstateerd voor de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking.

Onze werkzaamheden richten zich vooral op de IT-beheersingsmaatregelen die relevant zijn in het kader van onze opdracht voor het controleren van de jaarrekening. Wij benadrukken dat onze werkzaamheden zich niet richten op alle IT-risico's en -beheersingsmaatregelen, zoals bijvoorbeeld de risico's en beheersingsmaatregelen die voortvloeien uit cybercriminaliteit.

Het huidige IT-landschap wordt gedomineerd door Cloud- en SaaS-oplossingen. Het zwaartepunt van IT-beheersing verschuift daardoor naar toegangsbeheer en het reduceren van het risico van cybercriminaliteit. Hierbij hebben wij nog enkele (belangrijke) verbeterpunten geconstateerd. Die hebben wij gerapporteerd in onze managementletter, waarbij wij graag nog het volgende opmerken:

CONCEPT

- Goed toegangsbeheer vergt een op rollen gebaseerd toegangsmanagement, gekoppeld aan HR-systemen en de daarin opgenomen functieprofielen van medewerkers. GGD Hart voor Brabant heeft hierin nog een professionaliseringsslag te maken.
- GGD Hart voor Brabant heeft een gestructureerde aanpak voor het reduceren van het risico van cybercriminaliteit. Middels het NEN7510 traject zijn de risico's in kaart gebracht en verbeteringen doorgevoerd ter afdekking van de belangrijkste risico's.

Wij benadrukken dat ons onderzoek van de IT-beheersingsmaatregelen in het kader van onze jaarrekeningcontrole belangrijke informatie kan geven over IT-risicogebieden van GGD Hart voor Brabant. Er kan echter ook sprake zijn van risicogebieden die niet door ons onderkend worden. De oorzaak hiervan is de beperkte scope van ons onderzoek.

Voor een verbreding van de scope van het onderzoek naar IT-beheersingsmaatregelen adviseren wij om met name aandacht te hebben voor kwaliteitscertificering van IT-processen, systemen en applicaties en voor beveiligingsscans door specialisten. Desgewenst bespreken wij graag de relevante opties en de mogelijkheden die wij (vanuit ons netwerk) hierin kunnen bieden.

In onze managementletter 2023 hebben wij uitgebreid gerapporteerd over de IT-beheersing. Voor onze overige bevindingen verwijzen wij naar deze managementletter.

In onze managementletter van 17 november 2023 hebben wij vermeld inzicht te hebben verkregen in ICT-landschap van de GGD Hart voor Brabant. Wij hebben deze eerste beoordeling mede uitgevoerd aan de hand van interviews, beoordeling van documentatie en het beoordelen van de kernapplicaties van de organisatie (ADP, Inconto, Exact, SharePoint, Vaccinatieregister).

Op basis van deze beoordeling zien wij mogelijkheden om te trachten tot het steunen op het systeem en de onderliggende interne beheersingsomgeving met name voor het proces inkopen en de digitale factuurverwerking (Inconto) en de financiële administratie (Exact). Wij zien toegevoegde waarde voor de GGD Hart voor Brabant gezien het steeds groter wordende belang van de automatiseringsomgeving van GGD Hart voor Brabant voor haar administratieve organisatie en interne beheersing.

Bij onze aanpak zullen wij relevante beleidstukken, procedures en systeeminstellingen inspecteren, om te bepalen of bijvoorbeeld de autorisatie-controls in opzet, bestaan en werking voldoende zijn gewaarborgd. Wij gaan graag met u in gesprek of u een dergelijke IT-audit wenst en lichten graag ons plan en de verwachte kosten toe.

4.6. Verwerking van geconstateerde afwijkingen rechtmatigheid en getrouwheid

Tijdens de jaarrekeningcontrole zijn naar aanleiding van onze controle geen materiële correcties doorgevoerd.

Naar aanleiding van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden resteren er ongecorrigeerde fouten en onzekerheden.

Er hebben naar aanleiding van onze controle correcties plaatsgevonden in de jaarstukken, dit betroffen cijfermatige correcties en tekstuele aanpassingen, zoals aanpassingen met betrekking tot presentatie-, rubricerings- en toelichtingsvereisten van het BBV, (begrotings)rechtmatigheid en SiSa.

CONCEPT

Inhoudelijk zijn er over de jaarrekening 2023 en de doorgevoerde correcties geen meningsverschillen geweest met uw organisatie.

Naar aanleiding van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden resteren de volgende ongecorrigeerde fouten en onzekerheden groter dan de rapporteringstolerantie van € 125.000.

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de fouten en onzekerheden ten aanzien van getrouwheid.

Betreft	***Fout (getrouwheid)***	***Onzekerheid***
Overlopende passiva te laag verantwoord	€ 209.000	€ 0
Overlopende activa te hoog verantwoord	€ 236.000	€ 0
Ten onrechte geen opname voorziening verlofsaldi	€ 64.000	€ 0
TOTAAL	**€ 509.000**	€ 0

Het totaal van de geconstateerde afwijkingen blijft binnen de goedkeuringstolerantie. Hierdoor is de strekking van de controleverklaring 2023 goedkeurend voor getrouwheid.

5. Overige onderwerpen

5.1. Naleving van wet- en regelgeving en frauderisicobeheersing

Wij betrekken bij onze controlewerkzaamheden, overeenkomstig de voor ons geldende standaarden, de naleving van wet- en regelgeving en frauderisico's. Daarbij richten wij ons op risico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang in de jaarrekening.

Wij hebben op basis van onze controlewerkzaamheden de risicofactoren voor overtredingen van wet- en regelgeving en fraude geëvalueerd. Frauderisicofactoren kunnen voortvloeien uit bijvoorbeeld leverancierselectie, (contant) geldverkeer, bewuste beïnvloeding door het bestuur en/of het management van de presentatie (jaar)cijfers teneinde een ander beeld voor te stellen dan de werkelijkheid en misbruik/oneigenlijk gebruik van bedrijfsmiddelen van de GGD Hart voor Brabant.

Onze controle heeft geen afwijkingen van wet- en regelgeving of aanwijzingen voor fraude aan het licht gebracht.

GGD Hart voor Brabant heeft beleid dat gericht is op het systematisch identificeren en beheersen van deze risico's. Wij constateren dat er in de bedrijfsvoering belangrijke maatregelen zijn getroffen om dergelijke risico's te beheersen. Deze maatregelen bestaan hoofdzakelijk uit het toewijzen van taken en verantwoordelijkheden, het realiseren van functiescheiding, procedures, intern toezicht en externe controle.

Naar onze mening wordt het risico van (materiële) fraude en overtreding van wet- en regelgeving hierdoor teruggebracht. Wij adviseren hierbij nog wel om als onderdeel van het risicomanagementsysteem periodiek een separate risicoanalyse op deze thema's uit te voeren en daarbij te evalueren of er voldoende beheersingsmaatregelen zijn getroffen. Wij verwijzen hiervoor naar onze bevindingen die wij in onze managementletter hebben gerapporteerd.

CONCEPT

Onze eigen controlewerkzaamheden hebben overigens geen relevante afwijkingen van wet- en regelgeving of aanwijzingen voor fraude aan het licht gebracht. Daarbij merken wij nog wel op dat van ons niet verwacht kan worden dat elke overtreding van wet- en regelgeving of fraude door ons ontdekt wordt. Dat heeft onder andere te maken met het mogelijk opzettelijke karakter van dergelijke overtredingen en fraude.

In onze gesprekken met de organisatie is bevestigd dat er geen fraude heeft plaatsgevonden en ook geen vermoeden is van fraude.

5.2. Onafhankelijkheid

Het waken voor onze onafhankelijkheid is primair onze eigen (vaktechnische) verantwoordelijkheid. Daarvoor treffen wij – overeenkomstig onze standaarden en interne kwaliteitsprocedures – diverse maatregelen. Op basis van de uitvoering van deze maatregelen kunnen wij bevestigen dat wij de controleopdracht voor de jaarstukken van GGD Hart voor Brabant op onafhankelijke wijze hebben kunnen uitvoeren en afronden.

Aanvullend daarop rapporteren wij u jaarlijks – voor uw beoordeling van onze onafhankelijkheid – de werkzaamheden die door ons zijn verricht naast het controleren van financiële verantwoordingen en het uitoefenen van onze natuurlijke adviesfunctie. Met betrekking tot het verslagjaar 2023 hebben wij geen werkzaamheden verricht naast onze controlewerkzaamheden en de direct daaruit voortvloeiende ondersteuning en advisering over de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording.

Tot slot bevestigen wij dat geen sprake is van een langdurige betrokkenheid (zeven jaar of meer) van één van de teamleden bij de controleopdracht voor de GGD Hart voor Brabant.

5.3. Duurzaamheid

Wij hebben ons een beeld gevormd van de aandacht die GGD Hart voor Brabant heeft voor het verduurzamen van de bedrijfsvoering en de verantwoording daarover in het bestuursverslag of anderszins. Daarbij houden wij er rekening mee dat GGD Hart voor Brabant niet onder de verplichtingen vanuit de CSRD valt, maar wel te maken heeft en krijgt met verantwoordingsvereisten vanuit onder meer (lokale) overheden, zorgverzekeraars en banken. Zie ook onze managementletter hierover.

Het verdient aanbeveling om duurzaamheid nadrukkelijker te agenderen, zodat GGD Hart voor Brabant zelf ook de regie kan houden over de ontwikkelingen die vanuit wet- en regelgeving op de organisatie afkomen. Het voert voor dit accountantsverslag te ver om een volledig stappenplan uit te werken en tegelijkertijd onderkennen wij een risico dat te laat wordt gestart met voorbereidingen om tijdig te kunnen voldoen aan de verantwoordingsvereisten vanuit de CSRD die indirect op GGD Hart voor Brabant afkomen.

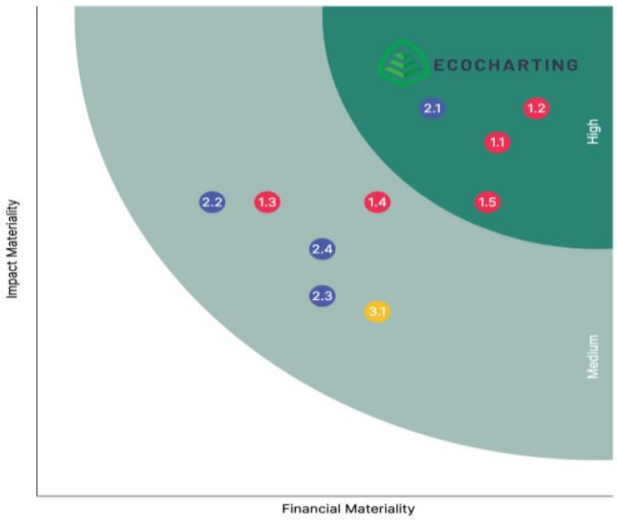
In dat kader adviseren wij om in ieder geval de volgende processtappen te agenderen en op te pakken:

CONCEPT

- Materialiteitsanalyse. Zie voor meer informatie over het bepalen van de materialiteit bijvoorbeeld het Stappenplan dubbele materialiteitsanalyse CSRD dat ontwikkeld is door de NBA. De materialiteitsanalyse geeft richting aan de focusgebieden voor verduurzaming en aan verantwoording daarover. Een goede materialiteitsanalyse motiveert ook waarom GGD Hart voor Brabant wel of niet werkt aan bepaalde duurzaamheidsdoelstellingen. Professionele adviesbureaus beschikken over software om de materialiteitsanalyse gestructureerd uit te voeren. *Ons advies is om de materialiteitsanalyse medio 2024 gereed te hebben.*

- Duurzaamheidsbeleid. Op basis van de materialiteitsanalyse kan het duurzaamheidsbeleid van GGD Hart voor Brabant herijkt worden en vertaald worden naar actiepunten die geadresseerd worden aan verantwoordelijke functionarissen, al dan niet ondersteund door externe deskundigen. Wij adviseren om het herijken van het duurzaamheidsbeleid te agenderen voor het derde kwartaal 2024. Hierbij merken wij nog op dat duurzaamheidsbeleid niet los is te zien van het meerjarenbeleid van organisaties en andersom ook niet. Dit impliceert dat het uitwerken van duurzaamheidsbeleid tot gevolg kan hebben dat het meerjarenbeleid op onderdelen bijgesteld moet worden.

- Verantwoordingsinformatie. Voor CSRD-plichtige organisaties zijn de verantwoordingsvereisten (in combinatie met de materialiteitsanalyse) inmiddels bekend. Voor niet-CSRD-plichtige organisaties zal er de komende tijd meer duidelijkheid komen over de verantwoordingsvereisten vanuit ketenpartners. Ongeacht de toepasselijkheid van de CSRD is het uitwerken van een duurzaamheidsverantwoording een omvangrijk proces. *Wij adviseren om dit te agenderen voor het laatste kwartaal 2024 en daarbij in eerste instantie aansluiting te zoeken bij de 'light' versie van de CSRD: de EU Voluntary Sustainability Reporting Standard for non-listed SMEs that are outside the scope of CSRD. Desgewenst beschikken wij over een in het Nederlands vertaalde versie.* Als aandachtspunt merken wij hierbij nog op dat het stelselmatig verantwoorden over duurzaamheid ook vraagt om een daarop afgestemde inrichting van registraties en informatiesystemen. *Wij adviseren om hier aandacht voor te hebben.*

CONCEPT

Van het in de vorige paragaaf geschetste, beschikken nog maar weinig organisaties over veel deskundigheid. *In lijn met de CSRD adviseren wij om externe deskundigen in te schakelen om scherper zicht te krijgen op deze ontwikkelingen en een beeld te krijgen van wat dit concreet van GGD Hart voor Brabant zal vragen de komende jaren.*

6. Slot

Wij vertrouwen erop u met dit accountantsverslag voldoende te hebben geïnformeerd over onze controlebevindingen en u van dienst te zijn geweest met de vermelde ontwikkelingen en aanbevelingen.

CONCEPT